

Energimeldingen – Kraft til endring, energipolitikken mot 2030

Olje- og energidepartementet publiserte 15. april en omfattende energimelding til Stortinget. Meldingen er først og fremst en beskrivelse av dagens situasjon og en framskrivning av forventninger mot 2030. Olje og gass er ikke tatt med. Regjeringen vil satse på tiltak for å ta mer elektrisitet i bruk og bruke markedsbaserte mekanismer for videre utbygging. Et av de mer substansielle forslagene er at regjeringen setter ned et utvalg som skal gjennomgå ordningen med konsesjonskraft og konsesjonsavgift. KS Bedrift mener staten bør gjennomgå alle skatter og avgifter for produksjon av fornybar kraft.

Energimeldingen er delt i tre deler, Norges utgangspunkt, perspektiver for energisystemet og energipolitikken mot 2030. De første to delene er grundige beskrivelser av situasjonen nå og framover, mens det i del 3 foreslås noen mer konkrete tiltak fra regjeringen. Her er noen av hovedpunktene og noen korte vurderinger:

Bedre koordinering av nett, produksjon og forbruk.

Regjeringen foreslår at det bør foreligge mer forpliktende avtaler mellom nettselskapet og aktører som skal tilknyttes, for å sikre at det blir bedre samsvar mellom planer og gjennomføring. Det foreslås også å åpne for økt bruk av anleggsbidrag og adgang for nettselskapene til å ta betalt for utredningskostnadene. Dette vil være positive tiltak for nettselskapenes evne til å bygge ut nett på en fornuftig måte, og vil også fungere som lokaliseringssignal. Det er likevel viktig at det er balanse mellom behov for ny produksjon og nettutvikling, det må ikke bli for kostbart for utbyggerne.

Ønsket om bedre koordinering framstår for oss som noe i strid med regjeringens krav om funksjonelt skille. Meldingen synser også om at mindre nettselskaper har mindre evne til å planlegge bygging og drift av nettet. Dette er ikke basert på faktaopplysninger, og burde ikke blandes inn.

Forum for fremtidens nett

Regjeringen vil gi NVE i oppdrag å lede et forum for informasjonsinnhenting og kunnskapsdeling av teknologi for nettselskapene. Forumet skal vurdere hva et smartere strømnnett vil innebære, og hvordan teknologien skal tas i bruk, utnyttes og videreutvikles. KS Bedrift støtter dette arbeidet.

Tariffering

Energimeldingen diskuterer markedsmekanismer for lokal fleksibilitet, som kan redusere behovet for nytt nett. Det diskuteres også innføring av effekttariffer. Meldingen støtter seg på NVEs arbeid på disse områdene. KS Bedrift mener det er viktig at slike løsninger kan forstås og kommuniseres for sluttbrukere.

Lønnsom utbygging av fornybar energi - vannkraft

Regjeringen har stort fokus på videreutvikling av vannkraft som den primære fornybarkilde framover. Det skal vektlegges prosjekter som produserer hvor og når behovet er størst, noe som betyr at

kraftverk med lagring av vann er å foretrekke framfor uregulerbar vannkraft. Det legges derfor opp til incentiver for oppgradering og utvidelse av eksisterende anlegg. Et konkret forslag er å gi NVE myndighet til å treffe vedtak i mindre saker om vassdragsreguleringer. Regjeringen vil også vurdere tillegget på 25 % på markedspris til grunneiere ved salg av rettigheter til grunn og fall. KS Bedrift er enige i at det bør gis bedre incentiver til opprustning og oppgradering av eksisterende anlegg. I den forbindelse burde regjeringen vurdere skatte- og avgiftssystemet.

Regjeringen vil trappe opp arbeidet med revisjon av vannkraftanlegg for miljøforbedringer. Om lag 50 vassdrag vil bli prioritert for tiltak som medfører produksjonstap i forbindelse med revisjon av eldre konsesjoner. Flomvern vil bli prioritert i revisjoner.

Konsesjonskraft- og avgifter

Regjeringen vil sette ned et utvalg for å vurdere ordningen med konsesjonskraft- og avgifter. Dette for å øke inntektene for utbyggerne. KS Bedrift er skeptisk til dette, og mener Regjeringen i første omgang bør se på skattetrykket for sektoren. Konsesjonskraftsystemet er en kompensasjon til områder som har store naturinngrep med produksjonsanlegg, men som ikke har direkte nytte av kraften.

Elsertifikater og vind

Regjeringen ønsker å avvikle elsertifikatordningen etter at dagens periode har utløpt. Det skal være markedet som bestemmer lokalisering av fornybare energikilder med utprøvd teknologi. For vindkraft legges det opp til en nasjonal ramme for vindkraft som skal identifisere områder hvor det er størst nytte av vindkraft, etter nettkapasitet og vindressurser. KS Bedrift støtter regjeringens vurderinger og mener at kun ny teknologi bør få subsidier. For øvrig må rammene være teknologinøytrale.

I meldingen foreslås det å begrense muligheten for å videreføre vindkraftkonsesjoner som er gitt der det ikke er utsikter til å realisere prosjektet innenfor en rimelig tidshorisont. KS Bedrift mener dette er en kortsiktig og uheldig endring. Videreføring av konsesjonene må kunne søkes om og vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Regjeringen vil ikke subsidiere vindprosjekter til havs. I stedet vil denne typen prosjekter få støtte gjennom forskningsprogrammer. Det er ikke unaturlig at regjeringen vurderer havvind på denne måten, gitt kraftoverskuddet og den kostbare utbyggingen. På den annen side bør man se vind til havs som en mulighet for gjenbruk av det kommende elektrisitetsnettet på sokkelen, og som et løft for norsk maritim næring. KS Bedrift mener derfor det bør settes av gode forskningsmidler til dette.

Avvikling av samlet plan for vassdrag

Regjeringen vil avvikle ordningen med samlet plan for vassdrag. Dette innebærer at større vannkraftprosjekter som ikke er vernet kan konsesjonsbehandles på ordinær måte med melding, konsekvensutredning og søknad. Departementet vil utrede og legge fram et lovforslag som gir adgang til tidlig avslag i større vann- og vindkraftsaker. Dette for å lette presset på konsesjonsmyndighetene. KS Bedrift støtter tiltak for å forenkle saksbehandlingen i konsesjonssaker.

Fjernvarme

Regjeringen vil fjerne konsesjonsordningen for fjernvarme. Dermed får kommunene et større ansvar gjennom plan og bygningsloven. Regjeringen vil også vurdere regelverket for tilknytningsplikt. KS Bedrift mener det må legges til rette for nær- og fjernvarme der det er økonomisk hensiktsmessig. Tilknytningsplikt kan i enkelte tilfeller være nødvendig for å sikre økonomien i prosjektet, og kommunene bør kunne fortsette å bruke skjønn i utøvelsen av tilknytningsplikt.

Forskning og utvikling

Regjeringen vil styrke Enova i avtaleinngåelsen fra 2017-20. Det overordnede målet skal være reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt bidrar til reduserte klimagassutslipp. Regjeringen vil dermed dreie innsatsen fra støtte til kjent teknologi til mer innovative prosjekter. Regjeringen vil videreføre og styrke satsningen på energiforskningsprogrammer i Norge og EU, som for eksempel ENERGIX og FME. Meldingen legger opp til en dobling av forskningsmidler på 5 år. KS Bedrift støtter regjeringens satsing på forskning fullt ut.

Energiintensitet som mål på energieffektivisering

Regjeringen vil ha et nytt mål for energieffektivisering på 30 % fra 2015 til 2030. Målet blir basert netto innenlands energibruk delt på BNP for fastlands-Norge, kalt energiintensitet. KS Bedrift er positiv til klare ambisjoner for energieffektivitet. Det er viktig at tiltak i denne sammenheng ikke forringer norsk industriaktivitet og at det suppleres med tilrettelegging for mer eksport av fornybar energi, gjennom kabler eller andre energibærere, som hydrogen.

Elektrisk ladeinfrastruktur

Regjeringen vil satse på elektrifisering av havner gjennom bruk av Enovamidler. Nettselskapene kan kreve anleggsbidrag dersom etterspørsel etter strøm utløser nye investeringer i strømmettet. KS Bedrift støtter utviklingen av landstrøm, og ber regjeringen foreta nødvendige avklaringer, slik at det blir lettest mulig for havna å operere som tilbyder av landstrøm.

KS Bedrift støtter tiltak som reduserer klimagassutslipp i transportsektoren.

Privat eierskap til utenlandskabler

Energimeldingen åpner for privat eierskap i overføringslinjer til utlandet. Statnett skal fortsatt ha en sentral og ledende rolle når det gjelder eierskap og drift av nye utenlandsforbindelser. Regjeringen ønsker å evaluere erfaringene med de allerede planlagte kablene til Storbritannia og Nederland. KS Bedrift mener det er viktig at Statnett beholder sin ledende rolle på utenlandskabler, og at overskuddet fra kraftutveksling kommer storsamfunnet til gode.

EU

Norge er tett knyttet opp mot EUs energipolitikk, noe som er svært positivt med tanke på norsk eksport av elektrisitet og verdiskapningen det gir. Det er bra at Norge kan bidra aktivt i utviklingen av EUs markeds mekanismer for å sikre gode transparente energimarkeder i våre naboområder. Vi savner en mer utfyllende vurdering av sammenhengen mellom EUs fornybarmål i det kommende

andre fornybardirektivet, og norsk energipolitikk. EU vil komme med mekanismer for å sørge for å nå målet om 27 % energiproduksjon fra fornybar energi i 2030. Norge vil i den sammenheng mest sannsynlig måtte bidra på en eller annen måte, og den sammenhengen diskuteres ikke i Energimeldingen.

Hydrogen

KS Bedrift synes det er interessant at regjeringen vil satse på hydrogen framover. Norge har mye kompetanse på hydrogen, og det er relevant å satse videre på deltagelse i norske og europeiske forskningsprogrammer. Samtidig kan Enova gi støtte til flere prosjekter med tanke på hydrogenproduksjon fra fornybar energi. Det bør også bygges ut flere fyllestasjoner for hydrogen for å få fart på markedet innenriks.

Fornybar AS

Stortinget har bedt regjeringen etablere et investeringsfond for fornybar energi. Dette vil regjeringen komme tilbake til revidert budsjett for 2016. KS Bedrift mener dette er et veldig interessant tiltak.